

Ivan Šarčević, *Svećenici i redovnici učenici Isusovi*, Kršćanska sadašnjost, 2025., 213 stranica.

Knjiga je podijeljena na sljedeći način: *Nedovršena knjiga – nedovršeno putovanje; Svećenik bez panike. Skica za portret; Neka aktualna pitanja redovništva; Prve godine svećeništva. Vrijeme je da se zastane; Svećenik: u svijetu kod kuće bez kuće; Glavni odnosi u svećenikovu životu; Duh Sveti i proročka uloga redovnika, te, konačno, Mistika – zajedništvo – politika. Trinomni karakter redovničke egzistencije.*

Djelo pod naslovom *Svećenici i redovnici – učenici Isusovi* autora Ivana Šarčevića predstavlja teološko-pastoralnu studiju posvećenu razumijevanju identiteta svećenika i redovnika u svjetlu evanđeoskog poziva na učeništvo. Knjiga se bavi jednim od temeljnih pitanja kršćanskog života i poslanja Crkve, a to je što znači biti učenik Isusa Krista u suvremenom svijetu, a osobito u kontekstu služenja u svećeničkom i redovničkom zvanju. Autor temi pristupa interdisciplinarno, povezujući biblijske, teološke, povijesne i pastoralne uvide te nudeći kritičku i istodobno poticajnu refleksiju o poslanju Crkve danas. Zbog svoje tematske širine, argumentirane analize i aktualnosti, knjiga predstavlja vrijedan doprinos suvremenoj teološkoj literaturi i raspravama o obnovi crkvenoga života.

Na samome početku knjige Šarčević naglašava da su tekstovi okupljeni u ovome djelu nastajali tijekom vrlo dugog vremenskog razdoblja, gotovo trideset godina. Pritom pojašnjava kako su ti prilozi uglavnom nastajali u različitim prigodama, najčešće na poticaj urednika teoloških i pastoralnih časopisa ili, pak, na poziv organizatora susreta namijenjenih svećenicima i redovnicima, znanstvenih skupova, te Teološko-pastoralnog tjedna u Zagrebu. Na taj način autor odmah daje do znanja da knjiga predstavlja zbirku tekstova koji su oblikovani u konkretnim crkvenim i društvenim okolnostima te kao odgovor na određene potrebe i pitanja koja su se pojavljivala u različitim vremenskim razdobljima. U tim se tekstovima, kako autor sam napominje, ne ulazi u iscrpne biblijske niti dogmatske rasprave. Umjesto toga, naglasak je stavljen na promišljanje o aktualnoj situaciji zapadnog kršćanstva i Katoličke Crkve na hrvatskom govornom području.

Polazeći od svijesti o krizi koja danas ne pogađa samo duhovna zvanja, nego i način na koji se evanđelje prenosi i svjedoči, Šarčević nastoji

odgovoriti na pitanje kakvi jesu, ali i kakvi bi u današnjem vremenu svećenici i redovnici trebali biti. Posebno se pritom naglašava njihova temeljna dimenzija učenja, odnosno nasljedovanja Isusa Krista kao Učitelja i Gospodina u konkretnim okolnostima suvremenoga društva i crkvenoga života. Ipak, Šarčević upozorava da prikazi i razmatranja koja nudi ne pretendiraju na konačne ili cjelovite odgovore. Radije se radi o portretima koje ostaju djelomični i nedovršeni, više nalik skicama i promišljanjima nego završnoj i definitivnoj riječi o toj temi. „Franjevački i svećenički poziv ne iscrpljuje se ovom knjigom. Nije ona nikakav recept za svećeništvo i redovništvo, nego maleni odbljesak jednoga života padova i poraza, stranputica i oporosti, ali i vedra razmišljanja i sreće, nježnosti i ljubavi – te iskustva oproštenosti neoprostivoga, jedna još nezavršena avantura (ne)vjernosti“ (str. 8).

Nadalje, autor ističe da Isusovi učenici – svećenici i redovnici – zajedno s ostalim kršćanima i vjernicima – žive usred svijeta kojemu pripadaju, svijeta obilježenoga različitim svjetonazorima i pluralizmom. Međutim, premda su uronjeni u takvu stvarnost, njihov život ne bi smio biti određen kriterijima i logikom svjetovnosti. Naprotiv, kako naglašava autor, upravo prema Isusovu zahtjevu oni su pozvani živjeti u skladu s evanđeoskim mjerilima i vrijednostima, a koje trebaju biti temelj njihova djelovanja i svjedočenja. „Svećenik je, dakle, osoba koja je posvećena ne da brani instituciju Crkve, ne da spašava bilo koju političku strukturu, niti da štiti svoj položaj pa niti da svjedoči svoju svetost i velikodušnost, nego svetost i uzvišenost Najuzvišenijega. Iz toga osnovnog svjedočanstva proizlazi onda da svećenik slijedi Božji put u svome životu i radu. On slijedi Isusa iz Nazareta, čovjeka koji je Božje povijesno očitovanje“ (str. 13). Na taj način Šarčević već na početku knjige jasno usmjerava čitatelja prema glavnoj ideji svojih razmatranja, a to je promišljanju o identitetu i poslanju svećenika i redovnika kao autentičnih učenika Krista u suvremenom svijetu.

Središnja je nakana knjige razumjeti svećeništvo i redovništvo kao oblik nasljedovanja Krista, odnosno kao život učenika koji je pozvan živjeti evanđelje u konkretnim povijesnim okolnostima. Autor polazi od uvjerenja da se identitet crkvenih službenika ne može svesti samo na institucionalnu ili funkcionalnu dimenziju, nego da mora biti duboko ukorijenjen u duhovnoj i teološkoj stvarnosti Kristova poziva. U tom smislu naglašava da su svećenici i redovnici prije svega učenici,

a tek potom nositelji određenih službi ili zadaća u Crkvi. Takav pristup omogućuje autoru da propituje tradicionalne modele shvaćanja svećeništva i redovništva te da ih uspoređuje s evanđeoskim idealom. Pritom pokazuje kako povijesni razvoj crkvenih struktura ponekad može zamagliti izvorni smisao kršćanskog poziva. Stoga nastoji ponovno usmjeriti pozornost na temeljnu dimenziju učenja, a koja uključuje nasljedovanje Krista, služenje drugima, život u zajednici i otvorenost djelovanju Duha Svetoga. Šarčević, također, naglašava da pitanje identiteta svećenika i redovnika nije samo unutarnje crkveno pitanje, nego ima šire društvene i kulturne implikacije. U suvremenom društvu, koje se suočava s mnogim krizama, Crkva je pozvana evanđeoske vrijednosti svjedočiti na autentičan način. Upravo zato knjiga nastoji pokazati kako autentično kršćansko učenje može biti relevantno i poticajno za suvremeni svijet. „U ovom, Isusovu smislu, trebali bi današnji redovnici i redovnice preispitati svoj odnos prema svijetu, prema konkretnom društvu u kojem žive. Je li to ponašanje izraz mistike zatvorenih očiju, bijega od svijeta, iako znamo da iz njega ne možemo pobjeći, ili su današnji Isusovi učenici zatvorili oči u svojim molitvama i sigurnostima, neosjetljivi za muke svijeta i socijalne nepravde? Nije li ponašanje redovnika često čisto zakonsko, farizejsko-odijeljeno od svijeta? Nije li često fanatično, nacionalističko, prilagođeno bojovnoj koncepciji vjere da se silom, Isus bi kazao mačem (mržnjom prema drugima), osvaja svijet? Pitanje svijeta, pitanje Crkve i redovničke zajednice u svijetu, pitanje je proročke dimenzije redovnika!“ (str. 38).

Knjiga je strukturirana tako da čitatelja postupno uvodi u različite aspekte teme učenja u kontekstu svećeništva i redovništva. Autor analizira biblijske temelje poziva, teološko značenje poslanja i izazove s kojima se susreću suvremeni crkveni službenici. Ovakav pristup omogućuje sveobuhvatno razumijevanje teme i daje čitatelju jasnu sliku o složenosti pitanja kojima se knjiga bavi. Posebna pozornost usmjerena je na suvremene izazove s kojima se svećenici i redovnici susreću. Šarčević govori o problemima poput sekularizacije, promjena u društvenim vrijednostima, krize autoriteta i potrebe za novim oblicima pastoralnog djelovanja te pritom naglašava da ti izazovi ne trebaju biti shvaćeni kao prijetnja, nego kao prilika za dublje razumijevanje vlastitog poziva i za obnovu crkvenog života.

Jedna od važnih značajki knjige jest autorov metodološki pristup. Temi ne pristupa samo dogmatski ili povijesno, nego uvažava različite teološke metode, kao, na primjer, biblijska egzegza, teološka refleksija, povijesna analiza i autorova pastoralna interpretacija. Takav pristup omogućuje sveobuhvatno sagledavanje teme i čini knjigu relevantnom za različite skupine čitatelja. Šarčević koristi kritičku analizu suvremenih teoloških i crkvenih rasprava te pokazuje kako se pitanje identiteta svećenika i redovnika danas promatra u različitim teološkim kontekstima. Istovremeno nastoji ponuditi uravnotežen pogled koji uzima u obzir i tradiciju i suvremene izazove. Time knjiga postaje ne samo teološka studija nego i doprinos aktualnim raspravama o Crkvi. Važno je istaknuti i hermeneutičku dimenziju autorova pristupa. Šarčević nastoji interpretirati crkvenu tradiciju u svjetlu suvremenih pitanja, ali bez napuštanja njezinih temeljnih vrijednosti. Takav pristup omogućuje dublje razumijevanje teoloških tema i otvara prostor za kreativno promišljanje o ulozi Crkve u suvremenom svijetu. „U svakom slučaju svijet i društvo, konkretni prostor i vrijeme, konkretna kultura i suvremenici uvijek su u obzoru kršćanske vjere i prakse. [...] Prostor u kojem djeluju današnji nositelji Isusove poruke – među koje po milosti i odgovornosti, daru i zadaći prvi spadaju svećenici – nije dakle ‚obećana zemlja‘, zemlja očišćena od krivovjerja, malovjerja, praznovjerja, nevjere i kumira. Njihova ‚punina vremena‘ jest aktualno vlastito vrijeme koje se ‚otkupljuje‘ kao otkrivanje *kairosa* i djelovanje u permanentnoj krizi koju Isusova dobra poruka unosi u kršćaninov, svećenikov život, a onda i društvo i svijet uopće“ (str. 79).

Jedan od najvažnijih doprinosa knjige jest njezina aktualnost. U vremenu kada se često govori o krizi svećeničkih i redovničkih zvanja i o promjenama u ulozi Crkve u društvu, ovo djelo nudi promišljenu i argumentiranu refleksiju o identitetu svećenika i redovnika. Šarčević ne prepričava već davno prije istrošena rješenja, nego potiče na dublje i autentično promišljanje o smislu i svrsi crkvenog poslanja uopće. Knjiga, također, ima značajnu vrijednost za teološku formaciju. Može poslužiti kao korisna literatura za studente teologije, ali i za svećenike i redovnike koji žele produbiti razumijevanje svojega poziva. Autor na razumljiv, ali znanstveno utemeljen, način objašnjava složene teološke teme, čime knjiga postaje pristupačna širem krugu čitatelja. Osim toga, djelo ima i eklezijalnu dimenziju jer potiče na obnovu crkvenog

života u svjetlu evanđelja. Šarčević pokazuje da je autentično kršćansko učenje temelj svake crkvene službe te da bez njega ni svećeništvo ni redovništvo ne mogu ostvariti svoje poslanje. Time knjiga doprinosi raspravi o reformi i obnovi Crkve. Zato knjiga i predstavlja vrlo vrijedan doprinos teološkoj literaturi o naznačenoj tematici. Autor zahvaća važne teme i razmišlja o bitnim pitanjima, te upravo ta širina ujedno je i jedna od glavnih doprinosa knjige jer omogućuje cjelovit pogled na tu problematiku. Knjiga, također, potiče i na daljnja osobna promišljanja. Mnoge teme koje autor otvara mogle bi biti predmet dodatnih studija, osobito u području pastoralne teologije i ekleziologije. Time djelo ima i istraživački potencijal jer potiče nove rasprave i promišljanja. „Neizmjerne su područja gdje redovnici, kao uostalom i svi kršćani, mogu i danas ostvarivati svoje poslanje. Potrebno je samo dati se nadahnuti Božjim Duhom, i ne dopustiti da ga se utrne u gromoglasnim i potkupljivim glasovima ovozemaljske prolaznosti i jeftinoćama kratkoročne popularnosti. Božji Duh zasigurno daje snagu onima koji se odvažavaju na put s Bogom i s braćom u zajednici prema drugima i različitim. Taj će Duh, koji je vječno mlad, oživljavati umorne i presahnule redovničke inicijative“ (str. 210).

Zaključno, knjiga *Svećenici i redovnici – učenici Isusovi* predstavlja značajno i vrijedno djelo suvremene teološke misli. Autor uspijeva povezati biblijsku poruku, teološku tradiciju i suvremene izazove te ponuditi duboku i promišljenu refleksiju o identitetu i poslanju svećenika i redovnika. Djelo pokazuje da se razumijevanje crkvenih službi ne može odvojiti od temeljne dimenzije učenja, odnosno od osobnog i zajedničkog nasljedovanja Krista. Knjiga se stoga može preporučiti širokom krugu čitatelja: studentima teologije, svećenicima, redovnicima, ali i svima koji se zanimaju za ulogu Crkve u suvremenom društvu. Njezina vrijednost nije samo u analizi prošlosti i sadašnjosti, nego i u poticaju na razmišljanje o budućnosti kršćanskog života i poslanja. Upravo zbog toga ovo djelo predstavlja važan doprinos suvremenoj teološkoj literaturi i raspravama o identitetu i obnovi Crkve.

Ivan Macut